

A migrációs hullám kezelésének interkulturális megközelítése. A rendőrség kulturális ismeretbővítésének szükségessége

PESTI Tünde¹

A felgyorsult migrációs folyamat által elkerülhetlenné vált a magyar rendőrség számára az arab, főként a szír kultúrával való találkozás. A magyar rendőrséget mielőbb fel kell készíteni egy jövőbeli, az EU-kvótarendszer által megerősödött arab kisebbségre. A cikk célja a magyar és szír kultúra összehasonlítása egy lehetséges jövőbeli együttműködés és a biztonságos jövő érdekében.

Kulcsszavak: magyar rendőrség, interkulturális ismeretek, magyar kultúra, arab kultúra, szír kultúra, kultúrakutatás

A napjainkban felgyorsult migrációs folyamat jelentős kihívás elé állította a magyar rendőrséget is. Európában, az unión belül egy olyan jövőkép kialakulását vizionálják, ahol a nem európai, köztük az arab kisebbség megerősödik. Ez jelentős hatással bírhat az egész társadalmunkra, benne a jelenlegi kulturális viszonyokra is. Ezen változásokra, azok hatásainak kezelésére a magyar rendőrségnek is időben fel kell készülnie. A rendőrség feladatát az 1994. évi XXXIV. törvény szabályozza.² „Alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme.”³ Feladatának ellátása során kiemelten figyelnie kell a megkülönböztetés tilalmára. A rendőrség feladata alapvetően más, mint például egy gazdasági szervezeté, feladatainak elvégzését nem anyagi haszon elérése céljából teszi, hanem az állampolgárok számára biztonságos jövő megteremtése érdekében. E cél eléréséhez minden rendészeti szolgálati területen (közbiztonsági, karhatalmi, bűnügyi), függetlenül azok eltérő funkcióitól (örökös jelenlét, veszélyelhárítás, információszerzés, értékelés),⁴ szükséges a hatékony kommunikáció, az együttműködés megerősítése és a bizalom növelése. Mindezt úgy érhetjük el, ha alaposabban ismerjük a bevándorlók viselkedés-, magatartáskultúráját – jelen esetben az „arab” viselkedéskultúrát –,

1 PESTI Tünde pályázati referens, NKE Rendészettudományi Kar, Dékáni Hivatal
Tünde PESTI responsible for projects, NUPS Faculty of Law Enforcement, Dean's Office
orcid.org/0000-0003-1211-7890, pesti.tunde@uni-nke.hu

2 1994. évi XXXIV. törvény.

3 *A Rendőrségről.*

4 Finszter (2014) 250.

mert így elkerülhetőek olyan kritikus hibák, amelyek a bizalom elvesztéséhez vezetnek. Az arab kultúra sokszínű és összetett, de olyan általános és konkrét megállapításokat tehetünk, amelyek támpontul szolgálhatnak a mindennapokban, attól függetlenül, hogy jelentős különbségek vannak mind az országokat, mind az egyéneket vizsgálva. Cikkemben az arab viselkedéskultúrát igyekszem röviden bemutatni, és megpróbálom a magyar viselkedéskultúrával összehasonlítani, kiemelt figyelemmel a szír kultúra jellemzőire, kisebb részben foglalkozva az általunk ismert magyar viselkedéskultúrával. A cikknek nem célja a teljes körű összehasonlítás, figyelemfelhívásként szolgál a rendvédelmi szakembereknek, hogy használják a már feltárt eredményeket a mindennapokban.

A sokféleség tiszteletben tartását az Európai Unió Alapjogi Charta 22. cikke tartalmazza. Ugyanúgy az Alapjogi Chartában megtalálhatjuk a megkülönböztetés tilalmát – 21. cikk – is.⁵

Hazánkban az Alaptörvény rendelkezik a megkülönböztetés tilalmáról:

„(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”⁶

A törvényt kiegészíti a Rendőri Hivatás Etikai Kódexe, amelynek 4. pontja szól a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról:

„A rendőr elismeri és védi az emberi méltóságot, tiszteletben tartja az emberi és a személyiségi jogokat. Elfogulatlanul jár el nemre, korra, állampolgárságra, etnikai hovatartozásra, vallási és politikai meggyőződésre, társadalmi és vagyoni helyzetre tekintet nélkül”.⁷

A fentiek betartásához, a végrehajtó állomány alapos felkészítése is szükséges,⁸ hiszen az etnocentrikus gondolkodás, az interkulturális ismeretek hiánya veszélyezteti a hatékony végrehajtást, rontja a rendőrség külső megítélését, s esetleges félreértésekre adhat okot.

A köznapi nyelvhasználatban az *arab*, *iszlám*, *muszlim*, *muzulmán* szavak sokszor keverednek. A *muzulmán* szót előszeretettel használják a médiában, pedig jelentése 'két muszlim férfi'.⁹ Arab ország minden olyan ország, ahol az arab a hivatalos nyelv (Törökország és Irán nem). „Az *iszlám* szó az »sz-l-m«¹⁰ töből ered, ugyanabból, amelyből a béke (*szelám*). Vallási jelentése: az Egy Igaz Isten akaratának való önalávetés, megadás. Az az ember, aki aláveti magát Isten akaratának: *muszlim*.”¹⁰ Tehát nem minden arab muszlim, és nem minden muszlim arab.

Magyarország vallási megoszlása a 2011-es népszámlálás alapján – 9 937 628 főt figyelembe véve – többségében katolikus (39 százalék), illetve református (11,6 szá-

5 Az Európai Unió Alapjogi Chartája.

6 Magyarország Alaptörvénye.

7 A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe.

8 Kovács (2009)

9 *Mi a különbség a muszlim és a muzulmán között? Melyik a helyes?*

10 *Mi az iszlám?*

zalék), a többi vallás kisebb arányban szintén megtalálható, így az iszlám is (0,1 százalék).¹¹ Magyarországon az arab nemzetiség nem elismert. Számuk ismeretlen, van leírás, ahol 2200 főt,¹² van, ahol 6000 főt¹³ találhatunk. A leírások abban egyeznek, hogy mindegyik szerint többségben Szíriából, Egyiptomból jöttek hazánkba. Az arab országok – akár a világ többi országa – nem homogén összetételűek, de többségben muszlimok. Szíriát tekintve a lakosság 89 százaléka muszlim. A muszlim vallás a nálunk megszokott katolikus vagy református vallással ellentétben sokkal inkább nyilvánul meg kifelé, szertartások, életvitel útján, a férfi-női szerepek megosztásában, a válásos viselkedéssel kapcsolatban. A muszlimok a Korán (az iszlám szent irata) szerint élnek, így lényegében a vallásuk alapján tudjuk a főbb, látható kulturális különbségeket meghatározni, mint például: öltözködés, étkezés, férfi-női kapcsolatok. Interkulturális szempontból – Hofstede dimenzióit figyelembe véve – „az iszlám szunnita változata erősebb maszkulin jellegű, mint a siíta”,¹⁴ mint ahogy a keresztényeknél a katolikus hagyományokkal rendelkező országokban a maszkulin, míg a protestáns országokban inkább a feminin értékek dominálnak.¹⁵

Kultúrájuk megismeréséhez és a kommunikációs hibák elkerüléséhez, valamint – nem utolsósorban – az unió Alapjogi Chartájának 10. cikkében előírt „*A gondolat-, a lelkiismeret- és a vallásszabadság*”¹⁶ betartásához támpontot nyújthat az iszlám vallás ismerete.

A vallási tilalmak ismerete megkönnyítheti a rendőri intézkedés céljának elérését, segítheti a félreértések, a kritikus hibák elkerülését. Mi az, ami a vallásuk alapján tiltott?

- „Vallás gyakorlásában akadályozás (imában, böjtölésben, tisztálkodásban stb.).
- Idegen nők érintése.
- Szemérem felfedése nem megfelelő személyek előtt.
- Korán megbecstelenítése.
- Mohamed próféta kigúnyolása.
- Nem megfelelő étel fogyasztására kényszerítés.
- Cipővel bemenni imahelyre vagy muszlim ember lakásába.
- Kutya bevitele imahelyre vagy muszlim ember lakásába.
- Halott indokolatlan felboncolása, nem érintett területek vizsgálata, halott elhamvasztása.”¹⁷

A fentiek alapján rendőri intézkedések során lehetőleg kerüljük a nőekkel való testi kontaktust, a ruházat átvizsgálását nyílt helyszínen (kiváltképp nők esetében), intézkedést kutyával (tisztátalan a kultúrájukban), amennyiben nem szükséges, várjuk meg, amíg befejezik az imát (kb. 5–10 perc), az intézkedéseket inkább férfi munkatársak végézzék. A női rendőröknek viszont kiemelt szerepet kell kapniuk a muszlim nőkkel való

11 2011. évi népszámlálás.

12 Arab Budapest.

13 Magyarország nemzetiségei, arabok.

14 Hofstede–Hofstede (2005) 200.

15 Uo.

16 Az Európai Unió Alapjogi Chartája.

17 Kozáry–Valcsicsák (2014) 89.

érintkezésben és kommunikációban. Ehhez támpontot jelenthetnek az adott kultúra kommunikációs szokásainak és testbeszédének ismerete:

- férfiként kerüljük a nőekkel való kommunikációt, kivéve, ha ez hivatalos jellegű, vagy ha bemutatnak minket, de ne tegyünk fel feleségre, más női családtagra vonatkozó kérdést arab férfiakra sem;
- ne nyújtsunk arab nőknek kezet, kivéve, ha ők kezdeményezik;
- a személyes tér kisebb nálunk, az ellépést, elhajolást akár támadónak vélhetik;
- a férfiak között gyakoribb a testi érintés, gyakran kézen fogva sétálnak, beszélgetnek;
- ügyeljünk arra, hogy ne legyen túl határozott a kézfogásunk (üzleti megbeszélésnél először minden jelen lévő férfival kezet ráznak), üzletkötés során először a bizalom és tisztelet kiépítésére fordítanak időt, utána térnek rá az üzletre;
- közeli barátok vagy kollegák megölelik egymást, és két puszit adnak az arcra (zarándoklat alatt a vállra);
- a jobb kéz szívre tétele és enyhe meghajlás a tisztelet jele;
- jobb kéz vagy mutatóujj orra, jobb alsó szemhéjra, fejtetőre, bajuszra vagy szakállra helyezésének jelentése: 'értem, az én felelősségem, én kötelességem';
- a jobb kezünket lefelé néző tenyérrel előre nyújtva ujjaink befelé húzása, s ennek ismétlése: 'gyere ide';
- áll a jobb kéz öklén: 'gondolkodom';
- fontos a hosszú és közvetlen szemkontaktus a beszélgetés során, a bámulás nem udvariatlan (amennyiben férfiról van szó);
- ujjainkat összezárjuk, derékmagasságában lassan fel-le mozgatjuk (ujjak felfelé néznek): 'várj egy kicsit!', légy óvatos!' (ezt arab országokban a közlekedés során is megfigyelhetjük);
- jobb kéz a mellkason, fej kicsit biccent, szem becsukva: 'köszönöm' (Allah nevében);
- fej gyors felfelé biccentése, miközben csettint a nyelvvvel: 'nem', 'amit mondtál, téves, hamis', 'nem szívesen';
- a mutató- és a hüvelykujj összeérintése ('OK'), ami nyugaton megszokott, az arab kultúrában az átkozódás/szemmel verés jele;
- a jobb ököllel beleütni a nyitott bal tenyérbe szintén negatív jelentéssel bír;
- a félig zárt ököl a gyomor előtt, lassan forgatva arra utal, hogy a vele szemben lévő hazudik.¹⁸

Biztosan lehetne még sorolni az eltérő és jellegzetes kommunikációs jeleket, viszont figyelembe kell azt is venni, hogy ezek akár országonként is változhatnak, és sokkal nagyobb jelentőségűek számunkra, ha arab országban vagyunk, mintha itthon zajlik az intézkedés. A kommunikáció során ne arra törekedjünk, hogy átvegyük ezeket a szokásokat, a cél, hogy felismerjük, tudjuk, az adott jel más jelentéssel bírhat, mint a saját kultúránkban, igyekezzük elkerülni a félreértéseket, hagyatkozzunk a verbális kommunikációra.

18 Arab cultural awareness: 58 factsheets, Office of the Deputy Chief of Staff for Intelligence US Army Training and Doctrine Command Ft.

Hasznos lehet még, ha tudjuk:

- Az iszlám naptár 12 hónapból áll, amelyek 29, illetve 30 naposak, a hónap a Holdhoz igazodik („A gregorián naptár i. sz. 20 874 ötödik hónapjának első napja lesz megközelítőleg egyenlő az iszlám naptár szerinti 20 874 ötödik hónapjának első napjával.”¹⁹) Pihenőnapjuk a péntek.
- Az italfelajánlást (kávé, tea) mindig fogadjuk el, mert a megbecsülés vagy barátság jele. Visszautasítása durva udvariatlanság. Az ételt először finoman utasítsuk vissza, utána fogadjuk el.
- Figyeljünk, hogy lehetőleg mindent jobb kézzel csináljunk! (A bal kezet tisztatlannak tartják.)

Természetesen csak azt tudjuk betartani, ami számunkra is megengedett. Viszont ne értékeljük túl annak jelentőségét, ha az arab országból érkező nem tudja, hányadika van, a határidő szabásánál vegyük ezt figyelembe, és lehetőleg keressünk támpontot, segítsük őt abban, hogy be tudja azt tartani. Az idő számukra amúgy sem fontos, sokszor késve érkeznek. Egy afrikai mondás szerint: „Nektek órátok van, nekünk időnk.”²⁰ Amennyiben ezt a mondást angolul beírjuk a Google keresőbe, az 0,47 másodperc alatt nagyjából 335 millió találatot hoz fel, amelyek között érdekes történeteket olvashatunk a kulturális ütközésekről a mondás jelentése és az idő másként értelmezése kapcsán.

A fenti kulturális különbségek a kultúra látható részét képezik. Többségük megtalálható etikett- vagy protokollkönyvekben, amelyek arra is figyelmeztetnek, hogy lehetőleg kerüljük az „amerikai típusú” ülést (amikor az egyik bokánkat a másik térdünkre helyezzük), mert az az arab kultúrában durva sértésnek számít, gyakorlatilag azt jelenti, semmibe vesszük a másikat. A vallás előírásairól és a napi életvitelről szintén több forrásból szerezhetünk információkat, általában angol nyelven bővebben, szinte mindenről találunk előírást, így érdekességképpen megemlíthető, hogy a megvesztegetésről azt írják, tilos. Ajándékot hivatalban lévő személy csak akkor fogadhat el, ha biztos benne, hogy az adott ajándékot akkor is megkapná, ha nem abban a hivatali pozícióban lenne.²¹ Ugyanilyen látható jele a kultúrának például a nyelv, az öltözködés, az étkezési szokások, az építészet, a történelmileg fontos személyek stb.

A magyar rendőrségnél dolgozóknak viszont nem szabad meglepedniük a kultúra látható jeleivel, ezek csak támpontot adnak, hogy ne kövessünk el kritikus hibákat, amelyek az együttműködést negatív alapokra helyezik. Amennyiben a fentieket megfigyeljük, az az első benyomásunk, hogy az arab kultúra – a férfi-női szerepeket tekintve – maszkulin, kollektivistá jellegű. Ennek viszont ellentmond a cikk egyik megállapítása, miszerint „a közvetlen konfrontációkat kerülik”. Tekintve, hogy az arab kultúra rendkívül összetett, színes képet mutat még országokon belül is, és az eddig leírtak általános megállapítások, a továbbiakban csak a szír kultúrára helyezném a hangsúlyt. Amennyiben felhasználjuk a kultúrakutatók eredményeit, és a Hofstede által alkotott

19 Iszlám naptár, muszlim időszámítás.

20 „You have watches, we have time.”

21 *The Lawful and Prohibited in Islam by Yusuf al-Qaradawi.*

dimenziók mentén²² összehasonlítjuk²³ a szírt a magyar kultúrával, az alábbiakat állapíthatjuk meg.

Hatalmi távolság

Szíria: 80 pont, Magyarország: 46 pont.²⁴ Ez a kulturális dimenzió az emberek közötti egyenlőtlenség mértékét, annak elfogadottságát jelzi. A magas értékkel Szíria hierarchikus társadalomnak számít. Azt jelenti, hogy az emberek elfogadják a hierarchiát, és azt, hogy mindenkinek megvan benne a maga helye. A szervezeten belüli hierarchia rejtett egyenlőtlenségeket, népszerű központosítást jelent, ahol a beosztottak elvárják, hogy megmondják nekik, mit kell csinálniuk, az ideális vezető egy jóindulatú autokrata, egy „jó apa”.

A kulturális dimenziókban elért pontszámokat tekintve a szír emberek hozzánk képest jobban viselik a hierarchiát és a hatalmi megnyilvánulásokat, belső szükségletük a szabályozottság, előnyben részesítik, ha megmondják nekik, mit kell tenniük. Hofstede diákok körében felmérte, mit tartanak fontosnak. A nagy hatalmi távközű országokban az alábbi eredmény született:

- „ne legyen sok vágyad,
- legyél mérsékletes, kövesd a középutat,
- maradj érdektelen és tiszta.”²⁵

Kis hatalmi távolság esetén az alkalmazkodóképesség és az elővigyázatosság/óvatosság, rugalmasság tartozott a lényegesnek tartott tulajdonságok közé. A hatalmi távolság mind a családban, mind az iskolában, munkahelyen megfigyelhető. Nagy hatalmi távolságnál a családban is alapvető a tisztelet megadása felfelé – szülők, idősebbek –, kis hatalmi távolságnál a gyereket többé-kevésbé egyenjogúként kezelik, amint cselekvőképes. Nagy hatalmi távolságnál az iskolákban a tanár a meghatározó, ő kezdeményezhet, az osztályokban szigorú rend uralkodik. A munkahelyen a vezetőkre és a hivatalos szabályokra támaszkodnak, elvárják, hogy utasítást kapjanak, megfigyelhető az erős hierarchia és a központosítás. Az állam tekintetében a hatalmon levőnek van igaza, a politikai rendszer megváltoztatása – a szabályok megváltoztatása helyett – általában felkelés útján történik.

Individualizmus

Szíria: 35 pont, Magyarország: 80 pont.²⁶ Ez annak a dimenziója, hogy az egyént az „én” vagy a „mi” határozza-e meg. Az individualista kultúrákban az egyén általában magáról és a közvetlen családjáról gondoskodik, míg a kollektivisták társadalomban az egyén egy csoporthoz tartozik, amely gondoskodik róla, cserébe a lojalitásáért. Szíria

22 Czuprák–Kovács (2013) 305.

23 Geert Hofstede hivatalos weboldala.

24 Uo.

25 Hofstede–Hofstede (2005) 83.

26 Geert Hofstede hivatalos weboldala.

alacsony pontszáma ebben a dimenzióban azt jelenti, hogy kollektivista társadalom, ez a csoport – család, családtagok vagy távolabbi kapcsolatok csoportja – tagjai számára egy hosszú távú, szigorú elköteleződést jelent.

A lojalitás, hűség a kollektív kultúrákban a legfontosabb, minden más (szociális) szabályt felülír, a társadalom az erős kapcsolatokat támogatja, ahol mindenki viseli a felelősséget a csoport tagjaiért. A kollektivista társadalomban a bűncselekmény szegényhez és a becsület elvesztéséhez vezet, a munkavállaló/munkáltató közötti viszonyban felfedezhetők a morális értékek (mint a családi kapcsolatoknál), a gazdasági életben a bérbeadásnál, promócióknál a munkavállalók csoportját veszik figyelembe, a menedzsment is csoportok menedzsmentjét jelenti.

Magyarország inkább individualista társadalomnak számít, így az énközpontúság, a saját érdek előtérbe helyezése a csoport érdeke ellenében, a saját vélemény kinyilvánítása fokozottabban jelen van.

A fentiekén kívül további segítséget nyújthatnak Hofstede megállapításai a kollektivista kultúráról az általános normák és a család tekintetében:

- nagy családot preferálnak,
- a gyereket a „mi” gondolkodásra nevelik,
- a harmónia fenntartása a cél, a közvetlen konfrontációkat kerüljük,
- amink van, meg kell osztanunk a rokonokkal,
- magas kontextusú kommunikáció,
- a szabályok megsértése szegényhez vezet, mind az elkövető, mind a csoport számára.²⁷

Az arab kultúrában a család fontos szerepet tölt be. A családfő az apa, övé az első és az utolsó szó. Ezt a helyet halála esetén az idősebb fiú tölti be. Az idősebb fiú feladata a későbbiekben a család, az idős szülők támogatása is. Az időseket tisztelet övezi, az időskort a bölcsességgel azonosítják. Probléma esetén érdemes a legidősebb férfit megszólítani, ha mégsem ő a csoportban a vezető, az adott csoport előtérbe helyezi a megfelelő személyt. Család, csoport esetében a vélemény közös, nem preferálják az egyéni véleményt.

A magyar társadalomban az egyén a csoportnál előbbre helyezi saját érdekeit, bár a család fontos szerepet tölt be életében, de itt a szűkebb család értendő – gyerekek, szülők –, a távolabbi rokonokkal, unokatestvérekkel, azok családjával már nincs olyan szoros kapcsolat, mint az a szír társadalomban megfigyelhető, s különbség tükröződik a vállalt gyermekek számában is. Ennek a kulturális különbségnek konkrét példáit is felfedezhetjük, ha figyeljük a napi híreket és a számokat, amelyek az áttelepített családok esetében elhangoznak, vagy a történeteket, hogy ki miért szeretne egy adott országba menni, milyen rokonsági kapcsolatban áll ott valakivel.

²⁷ Hofstede–Hofstede (2005) 133.

Maszkulinitás

Szíria: 52 pont, Magyarország: 88 pont.²⁸ A magas pontszám azt jelenti, hogy a társadalom inkább a maszkulin értékek – verseny, teljesítmény és siker – alapján működik, a győztest/legjobbat a siker alapján definiálják – ez az értékrend az iskolában kezdődik, és az egész életen át minden területen megfigyelhető. Alacsony pontszám esetén a társadalomban a domináns értékek a másokról való gondoskodás, az életminőség mentén mozognak. A feminin társadalomban az élet minősége a siker mutatója, aki kirí a tömegből, nem csodálatraméltó. Alapvető kérdés ebben a kulturális dimenzióban, hogy mi motiválja az embereket. A legjobbak akarnak lenni (maszkulin), vagy szeretik, amit csinálnak (feminin)? Szíria az elért 52 pontjával középen helyezkedik el, nincs domináns értékrend ebben a dimenzióban. Magyarország viszont erősen maszkulin társadalom.

Bizonytalanságkerülés

Szíria: 60 pont, Magyarország: 82 pont.²⁹ A legfontosabb kérdése, hogy az adott társadalom mit kezd azzal a ténnyel, hogy a jövő ismeretlen. Ez a bizonytalanság szorongást okoz, és a különböző kultúrák különböző módon tanulták meg ezt a szorongást kezelni. Van, amelyik megpróbálja kontrollálni, és van, ahol hagyják, hogy történjenek a dolgok. Ezért ez a dimenzió tükrözi azt is, hogy a társadalom tagjai mennyire érzik fenyegetve magukat ismeretlen helyzetekben. 60-as pontszámával Szíria a bizonytalanság elkerülését helyezi előtérbe. Hogy nyilvánul ez meg a mindennapokban? A bizonytalanságkerülő országok szigorú szabályok szerint működnek, és nem tolerálják a szokatlan viselkedést, ötleteket. Belső, érzelmi szükséglet, hogy legyenek szabályok (akkor is, ha nem működnek), az embereknek belső késztetése van arra, hogy elfoglalják magukat, keményen dolgozzanak, a precizitás és a pontosság a norma, az innovációnak ellenállnak, a biztonság fontos eleme az egyéni motivációnak. Magyarország magasabb értéket mutat Szíriánál, így mindez hazánkban fokozottabban jelen van, vagyis a magyar társadalom a szír társadalomnál is erősebben bizonytalanságkerülő. Természetesen a társadalom egyénekből áll, és az egyének szintjén szignifikáns különbségek lehetnek, véleményem szerint a két kultúra közötti pontszámbeli különbség a mindennapi életben – ebben a kulturális dimenzióban – nem mutathat jelentős eltérést, mert a belső késztetés azonos értékek mentén mozog.

Jövőorientáció

Szíria: 30 pont, Magyarország: 58 pont.³⁰ Fő kérdése, hogy mire helyezzük a hangsúlyt: a múltra, a jelenre vagy a jövőre? Megmutatja, hogy az adott társadalom mennyire

28 Geert Hofstede hivatalos weboldala.

29 Uo.

30 Uo.

tartja fenn a kapcsolatát a múlttal, miközben a jelen vagy a jövő kihívásaival foglalkozik. Alacsony pontszám esetén az adott társadalom a régi hagyományokat és a normák fenntartását preferálja, miközben gyanakvással figyeli a társadalmi változásokat. A magas pontszámmal rendelkező társadalmak pragmatikusabb megközelítést alkalmaznak, ösztönzik a megtakarításokat és a modern oktatást, hogy felkészüljenek a jövőre.

Szíria egy normatív kultúra, vallási okokból ez nem meglepő, hiszen életvitelüket a mai napig a Korán határozza meg. Az emberek az ilyen társadalmakban nagy tiszteletet mutatnak a hagyományokkal szemben, relatív kevés a megtakarítási hajlandóságuk, a gyors eredmények elérésére fókuszálnak. Magyarország pontszáma 58, ami szintén nem túl erős a társadalom jövőorientációja szempontjából.

Hofstede alkotott még egy dimenziót, ez az „*Indulgence*” (‘engedékenység’) kulturális dimenziója. Ennek megállapítására szolgál, hogy adott társadalomban milyen mértékben szocializálják a gyermekeket. Szocializáció nélkül nem válunk „emberré” – vallja. Ez a dimenzió azt határozza meg, hogy az emberek milyen mértékben próbálják meg a vágyaikat és késztetéseiket kontrollálni, annak alapján, ahogy felnevelték őket. A relatív gyenge kontrollt „*indulgent*”-nek (‘engedékeny’), a relatív erős kontrollt „*restraint*”-nek (‘korlátozott’) hívják. Szíriával kapcsolatban sajnos nincs adat, viszont Magyarország esetében az érték 31 pont.³¹ Az alacsony pontszám azt jelenti, hogy az adott kultúra hajlamos a cinizmusra és pesszimizmusra. Ezenkívül – az engedékeny társadalmakkal ellentétben – nem fektetnek hangsúlyt a szabadidőre és kontrollálják vágyaik teljesülését. Az ilyen orientációjú emberek úgy érzékelik, hogy cselekedeteik a társadalmi normák által szabályozottak, és saját maguk kényeztetése rossz dolog.

A cikk terjedelme nem engedi meg a kultúra teljes körű feltárását, de a fentiekből már felfedezhetők a két ország közötti hasonlóságok és különbségek – fenntartva a véleményt, hogy ezek a megállapítások az egyénekre vetítve különbözhetnek.

Minden jellemzőt lehetetlen és szükségtelen is lenne felsorolni, hiszen a kulturális különbségek jelentőségét és fontosságát mindig az adott szituáció és környezet határozza meg. A magyar rendőrségnek az idej migrációs hullámig nem volt jelentős tapasztalata az arab, illetve a szír kultúrával. Az itt élő muszlimok pozitív és negatív tapasztalataira a magyar rendőrséggel *A rendészeti munkában felhasználható vallási és etnikai ismeretek. Etnoszociográfia* című jegyzetben³² találhatunk példákat.

A cikkben felsorolt kommunikációs tanácsok nagy része egy amerikai kézikönyvből származik, amelyet katonáknak készítettek. A kézikönyv még több területre – házasság, sikeres tárgyalás, üdvözlés, vallás, öltözködés stb. – kitér. Tekintve, hogy a könyv írói és felhasználói amerikai kulturális gyökerekkel rendelkeznek, a megállapítások és prioritások is az amerikai kultúra „szemüvegén” keresztül születtek. Amennyiben ilyen típusú kézikönyvet szeretnénk a magyar rendőrség számára készíteni, javasolt lenne először a sztereotípiák azonosítása és tényszerű felülvizsgálata, valamint azon országok rendőrségi tapasztalatainak összegzése, ahol megerősödött az adott kisebbség, még akkor is, ha a rendőrség szemszögéből ez nem okoz problémát.

31 Uo.

32 Kozáry–Valcsicsák (2013)

Általánosságban elmondhatjuk, hogy attól félünk, amit nem ismerünk. Az arab kultúrákban a társadalom sokkal kötöttebb, láthatóbb szabályok mentén mozog, a nyugati társadalom ezzel szemben lazábbnak tűnik, a szabályok kevésbé láthatók. Meghatározó még, hogy az arab kultúrákban nem a hivatalokban, szervezetekben, hanem magában az emberben, egyénben bíznak, kultúrájukban kiemelt hangsúlyt fektetnek – lásd a tárgyalási szokásaikat – a másik megismerésére, mielőtt „üzletet kötnek” vele. A családok régi normák szerint működnek. Idegen – magyar – kultúrába kerülve először az idősebbeket fogja érni a legnagyobb „kultúrsokk”, akik félni fogják a fiataljaikat a „laza” nyugati kultúrától. A fiatalokra így jelentős kihívás vár majd mind a család, mind pedig az új kultúra, a környezet részéről.

Amennyiben a magyar rendőrségnek fokozódnak az arab kultúra tagjaival szembeni feladatai, gyakoribbá válnak az intézkedések, javasolt a végrehajtó állomány alapos, nemcsak az arab etikettre és protokollra, hanem az interkulturális ismeretekre is kiterjedő felkészítése, amely fokozná biztonságérzetüket és javítaná a rendőrség külső megítélését is. „A Frontex adatai szerint elérte az 1,55 milliót az illegális határátlépések száma az idei év első 11 hónapjában az Európai Unió külső határain.”³³ Amennyiben az unió megvalósítja elképzelését a 160 ezer fő³⁴ kötelező kvóta szerinti elosztására vonatkozóan, a magyar rendőrség közvetlenül szembesülni fog a fentiekben jelzett ismeretek hiányával. A migránsok a nyugati kultúrát felületesen ismerik, az interneten vagy tv-sorozatokon, elbeszéléseken keresztül, amelyek sokszor eltorzított valóságot mutatnak.

Véleményem szerint egy biztonságos jövő érdekében a rendőrségnek az intézkedések szoros együttműködésen alapuló végrehajtására kellene helyeznie a hangsúlyt, amely nem nélkülözheti az arab kultúra alaposabb ismeretét. Ezzel elkerülhető lenne mind egy esetleges komolyabb konfliktus, mind pedig egy jövőbeli – rendészeti szempontból is – zárt csoport kialakulása. Az interkulturális ismeretek segíthetik a rendőri munka hatékonyságát, a kölcsönös bizalom megteremtését, s általuk azonosíthatók a hasonlóságok és a különbségek. A rendőrségnek most még talán nem késő elkezdenie az ez irányú felkészítést mind elméleti, mind gyakorlati oktatás által. Más kultúrák elfogadása, elismerése megteremtheti a békés egymás mellett élest. A megkülönböztetés tilalma a negatív diszkriminációra vonatkozik. A kultúrájuk iránti nyitottság, megértés, tolerancia mutatásával, és főként a kulturális identitásuk tiszteletben tartásával hatékonyabb együttműködés érhető el, hiszen pontosan ezeket várjuk el mi is a saját kultúránkkal szemben.

33 Pofára esett az EU – mi jön most a menekültválságban?

34 Kötelező kvóta: még ma bírósághoz fordulnak Orbánék.

IRODALOMJEGYZÉK

1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről. Forrás: net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99400034.TV (2015. 11. 21.)
- A Rendőri Hivatás Etikai Kódexe. Forrás: www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendori-hivatas-etikai-kodexe (2015. 11. 20.)
- Arab Cultural Awareness: 58 Factsheets, Office of the Deputy Chief of Staff for Intelligence US ARMY Training and Doctrine Command Ft. Leavenworth, Kansas, January 2006.* Forrás: fas.org/irp/agency/army/arabculture.pdf (2015. 12. 07.)
- Az Európai Unió Alapjogi Chartája (2012/C 326/02). Forrás: eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT&from=HU (2015. 11. 14.)
- Czuprák Ottó – Kovács Gábor (2013): *Vezetés és szervezésemélet.* Budapest, NKTK.
- Finszter Géza (2014): *Rendészettelmélet.* Budapest, NKE.
- Hofstede, Geert – Hofstede, Gert Jan (2005): *Kultúrák és szervezetek, az elme szoftvere.* Pécs, Molnár Nyomda és Kiadó.
- Kovács Gábor (2009): A rendészeti szervek szervezeti kultúrájának összetevői és sajátosságai, a téma feldolgozása a Rendőrtiszti Főiskola vezetéseméleti oktatásában. In: *Pécsi Határőr Tudományos Közlemények*, 10. kötet, 223–234.
- Kovács Gábor (2013): The role of the Hungarian National Police in the transformation process of the Turkish Border Policing System, an EU Twinning project in Turkey. In: *Academic and Applied Research in Public Management Science*, Vol. 12. No. 1. 103–116.
- Kovács Gábor (2015): Az integrált határellenőrzési rendszer létrehozására irányuló törekvések Törökországban. In: *Hadtudomány*, 25. évf. 1–2. sz. 162–170.
- Kozáry Andrea – Valcsicsák Imre (2014): *A rendészeti munkában felhasználható vallási és etnikai ismeretek. Etnozsociográfia.* Budapest, NKE.
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.), XV. cikk. Forrás: net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1100425.ATV (2015. 11. 14.)

Internetes hivatkozások

2011. évi népszámlálás. 10. Vallás, felekezet. (2014) Forrás: www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_10_2011.pdf (2015. 11. 14.)
- A Rendőrségről. (2015) Forrás: www.police.hu/a-rendorsegrol/testulet/altalanosan/a-rendorseg-feladata (2015. 11. 21.)
- Arab Budapest.* Forrás: bevandorlobudapest.hu/arab-toeroek-berber-es-perzsa (2015. 11. 14.)
- Geert Hofstede hivatalos weboldala. Forrás: https://geert-hofstede.com/hungary.html (2015. 11. 07.)
- Islám naptár, muszlim időszámítás.* Forrás: www.divehardttours.com/islam-naptar (2015. 12. 07.)
- Kötelező kvóta: még ma bírósághoz fordulnak Orbánék.* Forrás: hvg.hu/itthon/20151203_Kotelezo_kvota_Meg_ma_birosaghoz_fordulna (2015. 12. 04.)
- Magyarország nemzetiségei, arabok.* Forrás: hu.wikipedia.org/wiki/Magyarorsz%C3%A1g_nemzetis%C3%A9gei#Arabok (2015. 11. 14.)
- Mi a különbség a muszlim és a muzulmán között? Melyik a helyes?* Forrás: iszlam.com/kerdes-valasz/altalanos-kerdesek/item/2090-mi-a-kulonbseg-a-muszlim-es-a-muzulman-kozott-melyik-a-helyes (2015. 11.14.)
- Mi az iszlám?* Forrás: iszlam.com/iszlam-az-elet-vallasa/iszlam-alapismeretek/item/19-mi-az-islam (2015. 11. 14.)
- Pofára esett az EU – mi jön most a menekültválságban?* Forrás: privatbankar.hu/makro/pofara-esett-az-eu-mi-jon-most-a-menekultvalsagban-288603 (2015. 12. 18.)
- The Lawful and Prohibited in Islam by Yusuf al-Qaradawi.* Forrás: www.2muslims.com/directory/Detail/226100.shtml (2015. 11. 28.)

ABSTRACT

The intercultural approach to management of migration flow. Needs of improving intercultural knowledge's in the Hungarian Police

PESTI Tünde

Accelerated migration flow has made unavoidable the meeting of the Hungarian Police with Arab cultures, especially with Syrian culture. Resulting from migration flow and the planned EU refugee quota system, the Hungarian Police has to prepare for the future strengthening of the Arab minority, as soon as possible. The aim of this article is the comparison of the Hungarian and Syrian cultures in order for possible future cooperation and a safer future.

Keywords: *Hungarian Police, intercultural knowledge's, Hungarian culture, Arab culture, Syrian culture, cultural research*